

Læreplan i norsk tegnspråk

Fastsatt som forskrift av Kunnskapsdepartementet 05.07.2013

Gjelder fra 01.08.2013

Gjelder til 31.07.2022

Utgått

Formål

Tegnspråkfaget er sentralt for kulturforståelse, kommunikasjon, dannelse og identitetsutvikling. Et hovedmål for opplæringen i tegnspråk gjennom hele grunnopplæringen er språklig selvtilit og trygghet i egen kultur som grunnlag for å utvikle identitet, respekt for andre og livslang læring. Gjennom aktiv bruk av tegnspråk innlemmes barn og unge i kultur og samfunnsliv. For døve og tunghørte elever er tegnspråk en nøkkel til aktiv deltakelse i større og mindre grupper. I tegnspråkfaget skal elevene kunne finne sine egne uttrykk, ytre seg, bli forstått og få svar.

Norsk tegnspråk er et visuelt-gestuet og nasjonalt språk som er utviklet i døvemiljøet i Norge. Språket betegnes som visuelt fordi det mottas gjennom synet og fungerer uavhengig av lyd. Det betegnes som gestuet fordi det utføres med bevegelser av hender, øyne, ansikt, øyenbryn, munn, hode og kropp. Norsk tegnspråk har geografiske og sosiale varianter. Tegnspråkfaget skal legge til rette for at eleven skal kunne utvikle språk- og tekstkompetanse ut fra de evner og forutsetninger den enkelte har. Kompetanse i å uttrykke seg og samhandle med andre er både et mål i seg selv og et redskap for læring og forståelse i alle fag på alle trinn.

Tegnspråkfaget forholder seg til et bredt spekter av tekster i ulike sjangere, både originale tekster på tegnspråk og oversatte eller gjenfortalte tekster fra språk med en annen modalitet eller fra andre tegnspråk. Tekstene kan være spontane eller forberedte. Faget bygger på et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av tegnspråk, skrift, film og bilder. Opplæringen skal stimulere elevene til å oppleve og skape tegnspråktekster, og bidra til å utvikle gode læringsstrategier i en sammenhengende progresjon gjennom hele det 13-årige løpet.

Norsk tegnspråk gjenspeiler en kultur som er preget av utstrakt kommunikasjon og kulturutveksling både nasjonalt og internasjonalt. Denne tradisjonen har bidratt til å påvirke språk, sosiale omgangsformer og perspektiver. Kulturarven er slik sett en levende tradisjon som forandres og skapes på nytt, og tegnspråkfaget skal oppmuntre elevene til å bli aktive bidragsytere i denne tradisjonen. Å se norsk tegnspråk og døves kultur i et historisk, nasjonalt og globalt perspektiv, kan gi elevene innsikt i og forståelse for samfunnet de er en del av. Med utgangspunkt i denne språksituasjonen kan barn og unge få et bevisst forhold til språklig mangfold og sin egen språkkompetanse.

Norsk tegnspråk er et selvstendig fag med grunnleggende ferdigheter og kompetansemål som er særegne for faget. Læreplanen i norsk tegnspråk må også sees i sammenheng med læreplanen i norsk for hørselshemmede. Sammen utgjør de to språkene det nødvendige grunnlaget for en opplæring av elever som skal bli funksjonelt tospråklige i det norske samfunnet. De to språkene skal også være med på å danne grunnlag for flerspråklighet og gi muligheter for deltakelse på internasjonale arenaer.

Hovedområder

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Faget er et fellesfag for alle utdanningsprogrammene i videregående opplæring. Opplæringen skal derfor gjøres mest mulig relevant for elevene ved å tilpasses de ulike utdanningsprogrammene.

Norsk tegnspråk har kompetansemål etter 2., 4., 7. og 10. årstrinn i grunnskolen og etter Vg1, Vg2 og Vg3 i studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring.

I yrkesfaglige utdanningsprogram er det kompetansemål etter Vg2 og etter påbygging til generell studiekompetanse.

Oversikt over hovedområder:

Årstrinn	Hovedområder

1.-10. Vg1-Vg3	Muntlig kommunikasjon	Tegnspråktekster	Språk, litteratur og kultur

Muntlig kommunikasjon

Hovedområdet muntlig kommunikasjon handler om å lytte til og produsere tegnspråklige ytringer i samhandling med andre og å være en del av et språklig fellesskap. Å lytte og samhandle på tegnspråk er en del av hverdagens omgangsformer og er sentralt for å utvikle sosial og kulturell kompetanse. Lytting er en aktiv handling der eleven ved bruk av alle sanser skal forstå, tolke og vurdere andres utsagn. Gjennom bruk av ulike kommunikative strategier skal eleven utvikle kompetanse i å kommunisere med andre og uttrykke egne tanker, meninger og ideer. Hovedområdet omfatter også utvikling av ulike språklige roller og sjangere og forståelse for hvordan man tilpasser språk og form til ulike mottakere og formål.

Tegnspråktekster

Hovedområdet tegnspråktekster handler om avlesing, tekstforståelse og tekstskeping. Dette er parallelle prosesser i den enkeltes opplæringsløp og omfatter den første avlesings- og produksjonsopplæringen og den systematiske videreutviklingen av denne kompetansen. Opplæringen skal stimulere elevens lyst og kompetanse i å avlese og skape egne tegnspråktekster, og innebærer at eleven skal avlese ulike typer tekster, både for å lære og oppleve. Kritisk vurdering og analyse inngår også i hovedområdet. Opplæringen skal samtidig bidra til at eleven blir bevisst sin egen utvikling som mottaker og skaper av tegnspråktekster. Å produsere tegnspråktekster innebærer å kommunisere tanker og meninger i ulike typer tegnspråktekster, og å være i stand til å bearbeide tekstene etter tilbakemelding. God tekstkompetanse forutsetter et godt tegnforråd, ferdigheter i tekstbygging, kjennskap til konvensjoner som gjelder tegnspråk og døvekultur, og kompetanse i å tilpasse tekster til formål og mottaker. Sammensatte tekster er en naturlig del av de tekstene elevene skal avlese og skape. Å kunne avlese en sammensatt tegnspråktekst dreier seg om å finne mening i helheten med utgangspunkt i ulike uttrykksformer i teksten.

Språk, litteratur og kultur

Hovedområdet språk, litteratur og kultur handler om norsk, nordisk og internasjonal døvekultur. Elevene skal forstå sin egen språklige situasjon og få kunnskap om tegnspråk som ledd i egen språk- og identitetsutvikling. Elevene skal utvikle forståelse for norsk tegnspråk og tegnspråklige tekster, og få innsikt i hvordan språk og tekst har endret seg over tid og fortsatt er i endring. De skal få mulighet til å sette seg inn i ulike typer tekster fra forskjellige tider og steder. I tillegg skal elevene bli kjent med tradisjoner i norsk tegnspråkhistorie/døvehistorie i et sammenliknende perspektiv mellom nåtid og fortid og i lys av nasjonale og internasjonale impulser.

Timetall

Timetall er oppgitt i 60-minutters enheter:

BARNETRINNET

1.-7. årstrinn: 2059 timer

UNGDOMSTRINNET

8.-10. årstrinn: 678 timer

STUDIEFORBEREDENDE UTDANNINGSPROGRAM

Vg1: 75 timer

Vg2: 75 timer

Vg3: 75 timer

YRKESFAGLIGE UTDANNINGSPROGRAM

Vg1: 56 timer

Vg2: 56 timer

PÅBYGGING TIL GENERELL STUDIEKOMPETANSE FOR YRKESFAGLIGE UTDANNINGSPROGRAM

Vg3: 113 timer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I norsk tegnspråk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Muntlige ferdigheter i norsk tegnspråk er å lytte og samhandle i ulike kommunikasjonssituasjoner og skape mening gjennom å oppfatte og uttrykke seg på tegnspråk. Å lytte vil si å bruke alle sanser for å forstå, tolke og vurdere andres utsagn. Elevenes muntlige ferdigheter utvikles gjennom aktiv samhandling og bruk av ulike kommunikative strategier. Dette innebærer å mestre muntlige sjangere i stadig mer komplekse situasjoner, og tilpasse språket til formål og mottaker.

Å kunne produsere tegnspråktekst i norsk tegnspråk er å ytre seg på en klar og tydelig måte på tegnspråk. Det er også en måte å utvikle og strukturere ideer og tanker på, og et viktig redskap for læring. Tegnspråkfaget har et særlig ansvar for å utvikle elevenes evne til å planlegge, utforme og bearbeide stadig mer komplekse tegnspråktekster tilpasset ulike formål og mottakere. Produksjon av sammensatte tekster på tegnspråk innebærer at elementer som tegnspråk, skrift, lyd og bilder danner en helhet. Utvikling av ferdigheter i å produsere tegnspråktekster forutsetter systematisk arbeid med tekstkunnskap, ulike strategier og formelle ferdigheter i og på tegnspråk.

Å kunne avlese i norsk tegnspråk er både en grunnleggende ferdighet og en kulturell kompetanse. Avlesing innebærer å oppfatte og skape mening fra tekster i ulike sjangere på skjerm og i direkte kommunikasjon, og å kunne forholde seg kritisk og selvstendig til tekstene. Å kunne avlese innebærer videre å engasjere seg i tekster og få innsikt i andre menneskers tanker, opplevelser og skaperkraft. Det omfatter også å få estetiske opplevelser og utvikle fantasi og indre bilder. Det innebærer videre å kunne finne informasjon i ulike tekster, å lære fag og oppfatte resonnementer og framstillinger i et bredt spekter av tekstformer. Dette gjelder både i direkte samhandling med andre og via en tredjeperson, for eksempel en tolk. Elevene utvikler ferdigheter i avlesing gjennom systematisk arbeid med avlesingsstrategier som er tilpasset formålet og ulike typer tekster i faget. Utviklingen går fra grunnleggende avkoding og forståelse av enkle tekster til å kunne forstå, tolke, reflektere over og vurdere stadig mer komplekse tekster.

Å kunne regne i norsk tegnspråk er å tolke og forstå informasjon i tekster som inneholder tall, størrelser eller geometriske figurer. Det innebærer å kunne vurdere, reflektere over og kommunisere om sammensatte tekster som inneholder grafiske framstillinger, tabeller og statistikk. Regneferdigheter i tegnspråkfaget utvikles gjennom å skape helhetlig mening i stadig mer krevende tekster der ulike uttrykksformer må sees i sammenheng.

Digitale ferdigheter i norsk tegnspråk er å bruke digitale verktøy, medier og læringsressurser for å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre. I denne sammenhengen er det viktig å kunne vurdere og bruke kilder på en kritisk måte. Utviklingen av digitale ferdigheter er en del av opplæringen i å avlese og produsere stadig mer komplekse tekster, og innebærer å finne, bruke og etter hvert vurdere og referere til digitale kilder i egne tekster.

Kompetansemål

Etter 2. årstrinn

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte etter, forstå, følge regler for turtaking og gi respons til andre i samtaler, i små og store grupper
- lytte etter, forstå og gjengi informasjon
- leke, improvisere og eksperimentere med håndform, rytme, bevegelse, tegn og meningsbærende elementer
- uttrykke seg sammenhengende om opplevelser, erfaringer, egne følelser og meninger
- kommunisere med andre ved hjelp av digitale medier
- samtale om hvordan valg av tegn, ansiktsuttrykk og kroppsspråk skaper ulik mening i tegnspråktekster
- samtale om hva en tolk gjør

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vise forståelse for sammenhengen mellom håndformer og bokstaver
- avlese enkle tekster med sammenheng og forståelse og samtale om innholdet
- bruke egne kunnskaper og erfaringer for å forstå og kommentere innholdet i avleste tekster
- opptre i ulike roller gjennom rollespill, drama og fortelling
- arbeide kreativt med tekstskeping på tegnspråk
- lage enkle beskrivende og fortellende tekster på tegnspråk
- uttrykke egne tekstopplevelser gjennom tegnspråk, tegninger, bilder og bevegelse

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samtale om noen likheter og forskjeller mellom tegnspråk og norsk
- samtale om likheter og forskjeller i ulike teksttyper
- kjenne til ulike håndalfabetet
- samtale om steds- og persontegn og diskutere opprinnelse til slike tegn
- samtale om personer og handling i eventyr og fortellinger

Etter 4. årstrinn

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte etter, gjenfortelle, forklare og reflektere over innholdet i tegnspråktekster
- bruke et egnet tegn- og begrepsforråd til å samtale om faglige emner, fortelle om egne erfaringer og uttrykke egne følelser og meninger
- samhandle med andre gjennom lek, dramatisering, samtale og diskusjoner, og praktisere regler for gruppesamtaler
- ta imot, gi og forklare beskjeder
- forklare hvordan man gjennom språk kan krenke andre

- samtale om hvordan man bruker tolk

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese, forstå, sammenfatte og samtale om innholdet i tegnspråktekster for barn
- trekke slutninger på grunnlag av forståelse for sammenhengen mellom hovedinnhold og detaljer i tekster
- finne opplysninger i sammensatte tekster
- gjenfortelle enkle tekster fra norsk til tegnspråk og fra tegnspråk til norsk
- lage enkle fortellende, beskrivende og argumenterende tekster på tegnspråk
- diskutere og vurdere egne og andres tekster
- gjenkjenne og bruke de språklige virkemidlene gjentakelse, kontrast og enkle språklige bilder
- bruke digitale verktøy i arbeid med tekstsaking
- ordne tekster med tittel, innledning, hoveddel og avslutning
- lage fortellinger ved å kombinere tegnspråk og bilder
- framføre tegnspråktekster for medelever

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske og kjenne til språkets grunnleggende formverk
- samtale om noen språklige virkemidler i tegnspråktekster
- uttrykke tanker om tekster fra ulike tider og kulturer
- gi uttrykk for egne opplevelser og meninger om barnelitteratur, teater, filmer, dataspill og TV-programmer
- beskrive geografiske varianter av norsk tegnspråk
- gjenkjenne og avlese noe svensk enhåndsalfabet
- avlese og forstå noe svensk og dansk tegnspråk
- beskrive hvordan ulike elementer i tegnspråk fungerer sammen
- beskrive likheter og forskjeller i døvekulturen og norsk kultur for hørende før og nå
- gi en enkel presentasjon av enhåndsalfabetet, tohåndsalfabetet og det samiske håndalfabetet
- beskrive møteplasser for døvekultur før og nå

Etter 7. årstrinn

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte til og videreutvikle innspill fra andre og skille mellom meninger og fakta
- uttrykke og grunngi egne standpunkter og vise respekt for andres
- gi eksempler på og reflektere over hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltindivider og grupper av mennesker
- innlede til og lede møter og diskusjoner
- drøfte og vurdere skjønnlitterære tekster med utgangspunkt i egne opplevelser og med forståelse for språk og innhold
- vurdere andres tegnspråklige framføringer ut fra faglige kriterier
- forstå og gjengi enkle yringer på et tegnspråk fra et engelskspråklig land

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese et bredt utvalg tegnspråktekster i ulike sjangere og av ulik kompleksitet og reflektere over innhold og form
- uttrykke egne opplevelser av og begrunne egne synspunkter på avleste tekster
- referere og oppsummere tegnspråktekster
- produsere fortellende, beskrivende, reflekterende og argumenterende tekster, og tilpasse egne tekster til formål og mottaker
- strukturere og bygge opp tegnspråktekster i ulike sjangere med variert tegnforråd og setningsbygning
- eksperimentere med ulike tegnspråklige virkemidler og stilvarianter
- vurdere andres tegnspråktekster ut fra faglige kriterier og bearbeide egne tekster på bakgrunn av tilbakemeldinger
- presentere fagstoff med forståelse for hvem mottakergruppen er
- forstå, tolke og sammenholde opplysninger fra flere uttrykksformer i en sammensatt tekst
- bruke digitale verktøy i produksjon av tegnspråktekster og sammensatte tekster
- bruke bibliotek og digitale informasjonskanaler på en målrettet måte, og gjøre rede for bruk av kilder

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive hvordan tegnspråktekster er bygd opp ved hjelp av begreper fra grammatikk og tekstkunnskap
- finne språklige særtrekk i sitt eget miljø og sammenligne med andre varianter av tegnspråk
- forklare noen likheter og forskjeller mellom å bruke tegnspråk spontant og forberedt
- gi eksempler på hvordan tegn dannes og endres over tid
- forstå og gjenfortelle enkle tekster på svensk og dansk tegnspråk
- presentere nordiske døve kunstnere og deres arbeid
- gjøre rede for utviklingstrekk i døves historie
- diskutere og vurdere bruk av tegnspråk i media og digitale informasjonskanaler

Etter 10. årstrinn

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- uttrykke og begrunne egne meninger i diskusjoner og vurdere hva som er saklig argumentasjon
- drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende og trakasserende
- delta i samtaler om litteratur, teater og film med spesiell vekt på døvekultur
- vurdere egne og andres tegnspråklige framføringer etter faglige kriterier
- forstå og gjengi enkle ytringer med «International Sign» - IS
- gjøre rede for retten til å bruke tolk

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese, oppsummere hovedinnholdet og trekke ut relevant informasjon i tegnspråktekster
- orientere seg i store tekstmengder for å finne relevant informasjon
- avlese kritisk og vurdere om tekster er troverdige
- drøfte ulike måter å argumentere på i tegnspråktekster
- analysere og drøfte ulike uttrykksmåter og tekststrukturer i tegnspråk
- gjenkjenne de språklige virkemidlene humor, ironi, kontraster, sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke dem i egne tekster
- vurdere estetiske virkemidler i sammensatte tekster og reflektere over hvordan vi påvirkes av språk, lyd og bilder
- tolke og vurdere ulike former for sammensatte tekster

- uttrykke seg med et variert tegnforråd og mestre formverk og tekstbinding i ulike typer tekster
- produsere kreative, informative, reflekterende og argumenterende tekster med begrunnede synspunkter, tilpasset mottaker og formål
- framføre enkle presentasjoner, gjenfortellinger, rollespill og dramatiseringer med utgangspunkt i litteratur, teater eller film
- vurdere egne og andres tekster og egen tekstsaking ved hjelp av kunnskap om språk og tekst
- bruke digitale verktøy til arkivering og systematisering av eget arbeid
- bruke ulike medier, kilder og estetiske uttrykk i egne tegnspråkfaglige og tverrfaglige tekster

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for hvilke verdier og tenkemåter som kommer fram i ulike tegnspråktekster
- drøfte den tegnspråklige fortellertradisjonen i egen og andre døvekulturer før og nå
- gjøre rede for ulike arenaer hvor døvekulturen utspilles, og drøfte endringer i døvesamfunnet i Norge i et historisk perspektiv
- drøfte hvordan døve framstilles i litteratur, teater og film
- gjøre rede for og sammenligne rettighetene til tegnspråklige og samiske/minoritetsspråklige i Norden og i andre deler av verden
- forstå og gjengi et utvalg tekster på svensk og dansk tegnspråk og norsk tegnspråk
- beherske grammatiske begreper som beskriver hvordan språk er bygd opp
- beskrive likheter og forskjeller mellom ulike varianter av norsk tegnspråk og mellom ulike nordiske tegnspråk
- gjøre rede for likheter og forskjeller i slang og ungdomsspråk på tegnspråk og norsk
- drøfte spørsmål knyttet til kultur, språk og identitet
- bruke tegnspråktekster og annen bilde- og tekstinformasjon som er hentet fra bibliotek, Internett og massemedier, utvise kildekritikk og referere til kildebruken
- presentere resultatet av fordypning i et selvvalgt emne knyttet til tegnspråk, døves historie, kultur og organisasjonsliv, og begrunne egne valg

Etter Vg1 - studieforberedende utdanningsprogram og Vg2 - yrkesfaglige utdanningsprogram

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte til og vise åpenhet for andres argumentasjon og bruke relevante og saklige argumenter i diskusjoner
- mestre ulike roller i gruppesamtaler
- bruke kunnskap om språk og tekst i samtaler om og vurdering av tegnspråktekster
- bruke fagkunnskap fra eget utdanningsprogram i samtaler, diskusjoner og presentasjoner om skole, samfunn og arbeidsliv
- drøfte krav til forberedelse og gjennomføring av presentasjoner når situasjonen krever bruk av tolk

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese tekster i ulike sjangere og drøfte innhold, form og formål
- produsere fagtekster knyttet til eget utdanningsprogram
- tilpasse språk og uttrykksmåter til ulike formål og mottakere i skole, samfunn og arbeidsliv
- gjøre rede for og bruke ulike språklige og estetiske virkemidler i sakprosa og kreative tekster, og forklare hvilken funksjon de har
- vurdere og redigere egne tekster ut fra faglige kriterier

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte sentrale sider ved flerspråklighet og relatere drøftingen til egen flerspråklighet
- forklare språklige og grammatiske særtrekk ved norsk tegnspråk sammenlignet med andre språk og med «International Sign» - IS
- forstå, gjengi og kommentere tekster på svensk og dansk tegnspråk
- gjøre rede for og vurdere hvordan sjangere og språkvarianter i tegnspråk brukes av representanter for ulike grupper og i ulike sosiale sammenhenger
- dokumentere og gjøre rede for hvordan norsk tegnspråk har blitt påvirket og endret over tid
- beskrive og forklare uttrykksformer i døvekulturen
- drøfte og sammenligne et utvalg nyere tegnspråktekster og film av eller om døve

Etter Vg2 - studieforberedende utdanningsprogram

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- diskutere og reflektere rundt det å tilhøre en språklig og kulturell minoritet
- beherske og forklare prinsippene i enkel kommunikasjon på "International Sign" - IS
- presentere faglige emner og gi veiledende tilbakemelding på andres presentasjoner

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese og analysere tegnspråktekster i ulike sjangere for å kunne ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer
- produsere kreative, informative, argumenterende og resonnerende tekster med klar hensikt, god struktur og sammenheng
- produsere og vurdere egne tekster i ulike sjangere
- planlegge, gjennomføre og vurdere presentasjoner med tolk

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og sammenligne utviklingslinjer i norsk og internasjonal døvehistorie
- gjøre rede for og drøfte hvordan norsk tegnspråk har blitt og blir påvirket av andre tegnspråk og av norsk
- gjengi og sammenligne form og innhold i et utvalg nordiske tegnspråktekster
- vurdere sammenhengen mellom språk og identitet og drøfte hvordan identitet kan påvirke kulturelle uttrykksformer i et tegnspråkmiljø
- analysere og vurdere hvordan døve og tegnspråk fremstilles i ulike medier
- tolke og drøfte et utvalg tegnspråktekster fra ulike tider, og kommentere form og innhold

Etter Vg3 - studieforberedende utdanningsprogram

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte til og vurdere argumentasjonen i andres tekster og ta stilling til innhold og formål
- drøfte faglige emner ved bruk av fagterminologi

- analysere sammenhengen mellom innhold, form og formål i ulike sjangere
- kommunisere på «International Sign» - IS

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese, systematisere og sammenfatte informasjon i komplekse tegnspråktekster og reflektere over innholdet
- avlese og analysere virkemidler i ulike sjangere
- vurdere egne og andres tekster ut fra faglige kriterier
- bruke kunnskap om tekst, sjanger og språklige virkemidler til å planlegge, utforme og bearbeide egne tegnspråktekster
- produsere tolkninger og analyser, kreative tekster og resonnerende tekster med utgangspunkt i norsk eller nordisk døvekultur og historie
- produsere informative tekster, utgreiinger og drøftinger med klar hensikt, god struktur og saklig argumentasjon
- uttrykke seg presist med et nyansert og variert tegnforråd og mestre ulike språklige uttrykksformer tilpasset formål og mottaker
- bruke tolk for å presentere et emne fra et studieretningsfag for en målgruppe som ikke kan tegnspråk
- sette sammen og framføre et avgrenset skjønnlitterært program
- bruke kilder på en kritisk og etterprøvbar måte og beherske digital kildehenvisning

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og reflektere over forhold som har påvirket og påvirker norsk tegnspråkpolitikk fra 1900 frem til i dag
- gjøre rede for språklige likheter og forskjeller mellom nordiske tegnspråk
- gjøre rede for og sammenligne tegnspråk utenfor Norden
- analysere, tolke og sammenligne et utvalg tegnspråktekster i ulike sjangere fra ulike tider og kulturer, og sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng
- gjøre rede for og reflektere over forholdet mellom muntlig og skriftlig språk
- presentere et selvvalgt emne knyttet til tegnspråk og døvekultur

Etter Vg3 påbygging til generell studiekompetanse

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- diskutere og reflektere rundt det å tilhøre en språklig og kulturell minoritet
- beherske og forklare prinsippene i enkel kommunikasjon på "International Sign" - IS
- presentere faglige emner og gi veiledende tilbakemelding på andres presentasjoner
- lytte til og vurdere argumentasjonen i andres tekster og ta stilling til innhold og formål
- drøfte faglige emner ved bruk av fagterminologi
- analysere sammenhengen mellom innhold, form og formål i ulike sjangere
- kommunisere på «International Sign» - IS

Tegnspråktekster

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- avlese og analysere tegnspråktekster i ulike sjangere for å kunne ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer

- produsere kreative, informative, argumenterende og resonnerende tekster med klar hensikt, god struktur og sammenheng
- produsere og vurdere egne tekster i ulike sjangere
- planlegge, gjennomføre og vurdere presentasjoner med tolk
- avlese, systematisere og sammenfatte informasjon i komplekse tegnspråktekster og reflektere over innholdet
- avlese og analysere virkemidler i ulike sjangere
- vurdere egne og andres tekster ut fra faglige kriterier
- bruke kunnskap om tekst, sjanger og språklige virkemidler til å planlegge, utforme og bearbeide egne tegnspråktekster
- produsere tolkninger og analyser, kreative tekster og resonnerende tekster med utgangspunkt i norsk eller nordisk døvekultur og historie
- produsere informative tekster, utgreiinger og drøftinger med klar hensikt, god struktur og saklig argumentasjon
- uttrykke seg presist med et nyansert og variert tegnforråd og mestre ulike språklige uttrykksformer tilpasset formål og mottaker
- bruke tolk for å presentere et emne fra et studieretningsfag for en målgruppe som ikke kan tegnspråk
- sette sammen og framføre et avgrenset skjønnlitterært program
- bruke kilder på en kritisk og etterprøvbart måte og beherske digital kildehenvisning

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og sammenligne utviklingslinjer i norsk og internasjonal døvehistorie
- gjøre rede for og drøfte hvordan norsk tegnspråk har blitt og blir påvirket av andre tegnspråk og av norsk
- gjengi og sammenligne form og innhold i et utvalg nordiske tegnspråktekster
- vurdere sammenhengen mellom språk og identitet og drøfte hvordan identitet kan påvirke kulturelle uttrykksformer i et tegnspråkmiljø
- analysere og vurdere hvordan døve og tegnspråk fremstilles i ulike medier
- tolke og drøfte et utvalg tegnspråktekster fra ulike tider, og kommentere form og innhold
- gjøre rede for og reflektere over forhold som har påvirket og påvirker norsk tegnspråkpolitikk fra 1900 frem til i dag
- gjøre rede for språklige likheter og forskjeller mellom nordiske tegnspråk
- gjøre rede for og sammenligne tegnspråk utenfor Norden
- analysere, tolke og sammenligne et utvalg tegnspråktekster i ulike sjangere fra ulike tider og kulturer, og sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng
- gjøre rede for og reflektere over forholdet mellom muntlig og skriftlig språk
- presentere et selvvalgt emne knyttet til tegnspråk og døvekultur

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Eleven skal ha to standpunkt karakterer, én i tekstskaping og én i muntlig samhandling.
Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	Eleven skal ha én standpunkt karakterer.
Vg3 studieforberedende utdanningsprogram	Eleven skal ha to standpunkt karakterer, én i tekstskaping og én i muntlig samhandling.
Vg3 påbygging til generell	

studiekompetanse	

Der faget går over flere år, er det bare standpunktvurdering fra det øverste nivået i videregående opplæring som framkommer på kompetansebevis eller vitnemål.

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Eleven kan trekkes ut til eksamen i tekstskeping i tegnspråk. Eksamen i tekstskeping blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan også trekkes ut til eksamen i muntlig samhandling i tegnspråk. Eksamen i muntlig samhandling blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	Eleven kan trekkes ut til eksamen i tekstskeping i tegnspråk. Eksamen i tekstskeping blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eleven kan også trekkes ut til eksamen i muntlig samhandling i tegnspråk. Eksamen i muntlig samhandling blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen omfatter hele faget (112 timer).
Vg3 studieforberedende utdanningsprogram Vg3 påbygging til generell studiekompetanse	Eleven kan trekkes ut til eksamen i tekstskeping i tegnspråk. Eksamen i tekstskeping blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan også trekkes ut til eksamen i muntlig samhandling i tegnspråk. Eksamen i muntlig samhandling blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen omfatter hele faget (225 timer).

Eksamen for privatister

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Se gjeldende ordning for grunnskoleopplæring for voksne.
Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	Privatistene skal opp til eksamen i tekstskeping i tegnspråk. Eksamen i tekstskeping blir utarbeidet og sensurert lokalt. I tillegg skal privatistene opp til eksamen i muntlig samhandling. Eksamen i muntlig samhandling blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen omfatter hele faget (112 timer).
Vg3 studieforberedende utdanningsprogram Vg3 påbygging til generell studiekompetanse	Privatistene skal opp til eksamen i tekstskeping i tegnspråk. Eksamen i tekstskeping blir utarbeidet og sensurert sentralt. I tillegg skal privatistene opp til eksamen i muntlig samhandling. Eksamen i muntlig samhandling blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen omfatter hele faget (225 timer).

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskriften til opplæringsloven.